

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 30.06.1988, sp. zn. 4 Cz 43/88, ECLI:CZ:NS:1988:4.CZ.43.1988.1

Číslo: 45/1990

Právní věta: Dědickým podílem ze zákona ve smyslu ustanovení § 479 o. z. je podíl vypočtený z celého dědictví a nikoli jen z té části dědictví, která se v konkrétním případě dědí ze závěti, tedy z té části dědictví, o které zůstavitel pořídil závěti.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 30.06.1988

Spisová značka: 4 Cz 43/88

Číslo rozhodnutí: 45

Číslo sešitu: 9-10

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Dědění, Závěť

Předpisy: 40/1964 Sb. § 479

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 45

Dědickým podílem ze zákona ve smyslu ustanovení § 479 o. z. je podíl vypočtený z celého dědictví a nikoli jen z té části dědictví, která se v konkrétním případě dědí ze závěti, tedy z té části dědictví, o které zůstavitel pořídil závěti.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky z 30. 6. 1988, [4 Cz 43/88](#))

Státní notářství v Rychnově nad Kněžnou projednalo dědictví po zůstaviteli J. K., který zemřel dne 15. 1. 1985 se zanecháním závěti, podle níž odkázal nemovitý majetek synovi M. K. Manželka zůstavitele M. K. a jeho synové L. K. a V. K. uznali závěť za pravou a platnou. Syn J. K. sice uznal závěť za pravou, namítl však jako neopomenutelný dědic relativní neplatnost závěti a žádal výplatu podílu i z nemovitosti.

Po vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví zůstavitele a pozůstalé manželky státní notářství provedlo soupis aktiv a pasív dědictví. Rozhodnutím ze dne 27. 6. 1986 č. j. D 120/85-86 státní notářství určilo obecnou cenu majetku ve výši 123 525,70 Kčs, výši dluhů částkou 15 074,- Kčs a čistou hodnotu dědictví částkou 108 451,70 Kčs a rozhodlo o vypořádání dědictví tak, že veškeré dědictví (tj. pohledávky vůči manželce zůstavitele M. K. z vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví

ve výši 765,- Kčs, traktor Zetor 3011 v ceně 4800,- Kčs, přívěs na traktor v ceně 2100,- Kčs, 7 úlů a 7 včelstev v hodnotě 2200,- Kčs, polovina domu čp. 27 s polovinou stavební parcely č. 173 a polovina zahrady parc. č. 172 v P. v ceně 98 108,50 Kčs, polovina pozemků v užívání zemědělské organizace v P. parc. č. 528, 688, 719, 833, 964, 965/2, 1254/4, 884/1, 880/2, 423/2, 423/3 a 460 v ceně 10 418,20 Kčs, pozemek v užívání zemědělské organizace v K. parc. č. 189 v hodnotě 5034,- Kčs, šatstvo, prádlo a obuv v hodnotě 100,- Kčs) nabyt dědic ze zákona a ze závěti M. K. s povinností vyplatit dědicovi J. K. částku na hotovosti 16 211,- Kčs a další částku 2317,80 Kčs v případě úplatné realizace pozemků v užívání zemědělské organizace (do tří dnů ode dne úplatné realizace), dědicům L. K. a V. K. a dědičce M. K. každému 1993,- Kčs, všem do jednoho měsíce od právní moci rozhodnutí. Za pasíva dědictví, tj. nekryté pohřební výlohy a pomník, odpovídají syn M. K. částkou 12 086,30 Kčs, syn J. K. částkou 2259,60 Kčs, synové L. K. a V. K. a manželky zůstavitele M. K. každý částkou 242,70 Kčs.

Se zřetelem k námitce relativní neplatnosti závěti (§ 40a odst. 1 o. z.), vznesené dědicem J. K., státní notářství při výpočtu výše dědických podílů postupovalo tak, že se tomuto dědici dostalo podle ustanovení § 479 o. z. tři čtvrtiny z dědického podílu ze zákona, tj. tři čtvrtiny z jedné pětiny, což činí tři dvacetiny z obecné ceny dědictví. Protože dědicové V. K. a J. K. svého oprávnění podle ustanovení § 479 o. z. nepoužili, dostali tito dědicové a dědička M. K. svůj zákonný podíl podle ustanovení § 484 odst. 1 o. z., tj. podíl z majetku, který nebyl dotčen závětí.

K odvolání dědice J. K. krajský soud v Hradci Králové svým usnesením rozhodnutí státního notářství změnil ve výši dědických podílů a v odpovědnosti za dluhy a uložil dědici M. K. vyplatit dědicovi J. K. částku 16 709,30 Kčs a uhradit dluhy z dědictví dědicovi M. K. částkou 12 029,- Kčs, dědicovi J. K. částkou 2321,40 Kčs, dědicům L. K. a V. K. a dědičce M. K. každému částkou 241,20 Kčs.

Nejvyšší soud České republiky rozhodl o stížnosti pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor ČR, tak, že uvedeným usnesením odvolacího soudu byl porušen zákon, a to pokud jím bylo změněno rozhodnutí státního notářství a bylo uloženo pozůstalému dědici M. K. vyplatit dědicovi J. K. částku 16 709,30 Kčs a uhradit dluhy z dědictví dědicovi M. K. částkou 12 029,- Kčs, dědicovi J. K. částkou 2321,40 Kčs, dědicům L. K., V. K. a dědičce M. K. každému částkou 241,20 Kčs.

Z odůvodnění:

Dědickým podílem ze zákona ve smyslu ustanovení § 479 o. z. je zákonný podíl vypočtený z celého dědictví a nejen z té jeho části, která se v daném případě dědí ze závěti.

Zanechal-li zůstavitel závěť, v níž ustanovil dědicem části svého majetku pouze jednoho z neopomenutelných dědiců, připadá ostatním neopomenutelným dědicům, v případě dovolání se jejich práva podle ustanovení § 479 o. z., takový podíl na všech majetkových hodnotách patřících do dědictví, jaký odpovídá výši povinného dílu v poměru k celkové výši dědictví.

Nesprávně proto postupoval v této věci odvolací soud na rozdíl od státního notářství, když ve svém usnesení vycházel z toho, že povinný díl je zapotřebí vypočítat jen z části dědictví, o které zůstavitel pořídil závěť. Odvolací soud správně majetek nepostížený závětí rozdělil mezi dědice stejným dílem, pokud se neopomenutelnému dědici, který namítl neplatnost závěti (§ 40a odst. 1 a § 479 o. z.), nedostalo tolik, kolik činí tři dvacetiny z celého dědictví, což jsou tři čtvrtiny jeho zákonného podílu; v tomto rozsahu je závěť neplatná a závětnímu dědici je třeba o tuto část zkrátit jeho dědický podíl ze závěti ve prospěch neopomenutelného dědice. Tato nesprávnost však měla vliv i na výpočet výše odpovědnosti jednotlivých dědiců za dluhy dědictví.